

Харківська державна академія культури
Факультет культурології
Кафедра журналістики

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

з предмету, з якого не проводиться вступний іспит
з використанням організаційно-технологічних процесів
зовнішнього незалежного оцінювання,
для здобуття ступеня магістра зі спеціальності 061 “Журналістика”

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
культурології
Протокол № 8 від 31.01.2020 р.

ВСТУП

Програма вступного фахового випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю «Журналістика» базується на вимогах освітньо-кваліфікаційної характеристики і освітньо-професійної програми. Програма відображає особливості сучасного стану розвитку в галузі ЗМІ України і передбачає викладення певного кола питань щодо здійснення діяльності журналіста.

Вступний іспит зі спеціальності «Журналістика» (ступінь «магістр») є випробуванням з професійно-орієнтованих дисциплін, які вивчалися на рівні «бакалавр». Абітурієнти, які вступають на навчання для здобуття ступеня «магістр» на основі ступеня бакалавра складають фаховий іспит, який оцінюється за 200-бальною шкалою.

Фаховий іспит проводиться з метою перевірки якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних студентів-магістрів і дозволяє виявити й оцінити готовність вступника до вирішення професійних завдань та до науково-практичної діяльності.

Вступники повинні мати такі загальні **уміння та навички**:

- здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку;
- навички теоретичного аналізу і узагальнення гуманітарної інформації;
- уміння здійснювати комунікацію українською мовою та принаймні однією із поширених європейських мов;
- навички взаємодії із іншими людьми;
- уміння роботи в командах професіоналів різного профілю;
- уміння організації власної діяльності та ефективного управління часом.

Вступники повинні **знати**:

- категорійний і понятійний апарат сучасної журналістики;
- основні закономірності і тенденції розвитку сучасної журналістики;
- принципи і особливості медіа в Україні і в зарубіжних країнах.

Вступники повинні **вміти**:

- самостійно вести дослідження з журналістики, створювати тексти, розробляти програми конкретних досліджень;
- здобувати і об'єктивно аналізувати інформацію, обробляти її за допомогою сучасних методів та принципів журналістики;
- перекладати оригінальну спеціальну літературу, редагувати наукові тексти, володіти однією з іноземних мов у своїй професійній діяльності.

Вступний іспит проводиться відповідно до Правил прийому в ХДАК. Програма і форма фахового вступного іспиту є єдиною для всіх осіб, які здобули ступень бакалавра зі спеціальності «Журналістика».

Програма фахового вступного іспиту складається з таких розділів: «Історія журналістики», «Теорія журналістики» та «Практична стилістика».

ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Журналістика як наука і навчальна дисципліна. Визначення поняття «історія журналістики». Основні поняття з історії зарубіжної журналістики.

Порівняльний аналіз сучасних концепцій та визначень історії зарубіжної журналістики як науки. Три моделі історії зарубіжної журналістики: метанаука, міждисциплінарна галузь знань, інтегративна наукова дисципліна. Сучасні дискусії щодо статусу та структури, призначення історії зарубіжної журналістики. Історія журналістики як розділ гуманітарного знання, що займається вивченням виникнення й розвитку журналістики і визначенням місця й ролі журналістики в історії людства. Предмет історії журналістики.

Хронологічні межі періодів в історії журналістики. Характеристика провідних ідей та формацій в історії журналістики. Два напрями сучасної історії зарубіжної журналістики. Персональна журналістика, комерційна, корпоративна журналістика.

Передумови виникнення зарубіжної журналістики. Міфологія і журналістика. Давня Греція й Давній Рим. Гай Юлій Цезар та його видавнича та письменницька діяльність. Виникнення й витоки журналістики в стародавньому світі. Перші середньовічні видання Західної Європи. Журналістика в Європі XVIII ст. Європейська журналістика XIX ст. Американська журналістика XIX ст. Медіамагнати Америки та їх внесок в журналістику. Пулітцерівська премія. Журналістика Австралій, Нової Зеландії. Історія журналістики Сходу, Далекого Сходу XVI-XIX ст. Два простори сучасної історії зарубіжної журналістики — Азія та Схід. Нова зарубіжна журналістика.

Основні етапи в історії зарубіжної журналістики Північної Америки та Західної Європи XX ст. Сучасна нова журналістика. Структура американського телебачення. Європейське телебачення — специфіка, основні напрями розвитку. Медіа-холдинги.

Розвиток української журналістики від етапу прото- до XIX ст. Основні етапи з історії української журналістики. Зародження української преси. Харківська, одеська, київська преса. Цензура Російської імперії та Австро-Угорщина. Українська альманахова преса. «Руська трійця». «Киевская старина» — історико-літературний часопис.

Розвиток української журналістики XX–XXI ст. Національно-патріотична преса поч. XX ст. Журналістика часів незалежності та розстріляного відродження. Основні напрями розвитку журналістика епохи культу особистості. Радянська українська журналістика: основні постаті. Технології створення журналістського тексту. Інформаційні агенції світу й України. Аналітична журналістика та її місце в сучасних ЗМІ. Українські ЗМІ останні двадцять років: авторська і репортажна журналістика. Особистий чинник у сучасній українській журналістиці. Тенденції розвитку українського телебачення. Відомі постаті вітчизняної журналістики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Введение в мировую журналистику. От Античности до конца XVIII века : хрестоматія / сост. Г. В. Прутцков. — М. : Аспект Пресс, 2007. — 428 с.

2. Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX — перша третина XX ст.) : навч. посіб. / за ред. Н. Зелінської. — Львів : Світ, 2003. — 612 с.
3. Владимиров В. Історія української журналістики (1917–1991) : навч. посіб. / В. Владимиров. — К. : МАУП, 2007. — 174 с.
4. Ворошилов В. В. Журналистика. Базовый курс : учебник. — 5-е изд. — СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2006. — 640 с.
5. Горевалов С. Військова журналістика України: історія та сучасність / С. Горевалов. — Львів : Вид-во Військового інституту при ДУ «Львівська політехніка», 1998. — 338 с.
6. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 248 с.
7. Животко А. Історія української преси / упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. С. Тимошик. — К. : Наша культура і наука, 1999. — 368 с., ім. пок. («Літературні пам'ятки України»).
8. Журналистика западноевропейских стран : учеб. пособие / под ред. В. С. Соколова. — Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1990.
9. История мировой журналистики / А. Г. Беспалова, Е. А. Корнилов, А. П. Короченский, Ю. В. Лучинский, А. И. Станько. — Ростов-на-Дону : Изд. центр «Март», 2003. — 432 с.
10. История печати: В 2 т. — Т. 1. — М. : Аспект Пресс, 2001. — (Серия «Классика журналистики»)
11. Михайлин І. Л. Історія української журналістики. — Х. : Прапор, 2004. — 320 с.
12. Михайлин І. Л. Історія журналістики XIX століття. — К. : ЦНУ, 2003. — 720 с.
13. Різун В. В. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: Монографія / В. В. Різун, Т. А. Трачук ; Київ. нац. ун.-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2005. — 232 с.
14. Михайлов С. А. История зарубежных СМИ : учеб. пособие. — СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2006. — 256 с.
15. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. — Ужгород : ВАТ «Видавництво “Закарпаття”», 2007. — 224 с.
16. Срібняк І. Історія журналістики (XVII–XX ст.). Посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. Срібняк. — К. : ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. — 304 с.
17. Трыков В. П. Введение в мировую журналистику : учеб. пособие. — Москва : ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2007. — 55 с.

ТЕОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Спеціально-термінологічні та загальні поняття журналістики (типологія, класифікація, функція, преса, часопис, газета, журнал). Позиція журналіста:

професіоналізм, особисте та громадсько-політична діяльність. Підходи до формулювання концепції та ідеї роботи. Підходи до формулювання теми й завдань роботи. Особливості журналістики від типу видання (масового, вузькоспеціального). Специфіка жанрів в журналістиці.

Інформаційний та аналітичний жанри журналістики. Взаємопроникнення та особливості сполучення. Рецензія. Читацька аудиторія аналітичних матеріалів: кількість і склад. Аналітичний звіт: особливості жанру. Аналітична кореспонденція: специфіка жанру. Правила роботи з кореспонденцією. Коментар як метод і жанр. Огляд: жанрові особливості. Стаття. Види статей: особливості аргументації, правила роботи над статтею. Замітка: жанрове призначення та особливості. Поняття інтерв'ю та історія його виникнення. Інтерв'ю як спосіб отримання інформації. Види та роль інтерв'ю в сучасних ЗМІ.

Група соціологічних жанрів: моніторинг, рейтинг, соціологічне резюме.

Розслідувальна журналістика: особливості, види та правила роботи. Лист як жанр журналістики. Феномен публічного звернення. Прогноз та версія. Метод «домислу» в жанрі розслідувальної журналістики.

Сатиричні художньо-публіцистичні жанри журналістики: мовностилістичні особливості. Нарис в журналістиці: особливості тематики та композиції. Функція соціальної критики в памфлеті та фейлетоні. Сарказм та іронія в журналістиці. Щоденник як різновид журналістської творчості.

Творчо-виробничі засади сучасної української журналістики. Етика взаємин журналісти з колегами та фігурантами матеріалів. Журналіст та редакційна політика. Робота журналіста з матеріалами, інформаційними джерелами. Інтернет як джерело інформації для журналіста. Визначення функцій інформаційних агентств. Збір інформації та стандарти поведінки журналіста в нестандартних, екстремальних умовах. пособи юридичного захисту журналістів.

Радіожурналістика. Жанри та особливості роботи журналіста на радіо.

Телебачення як мистецтво та маніпулятивна технологія. Колективний і синтетичний характер творчості журналістів на телебачення. Новітні технології в Інтернет-журналістиці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. — Львів, 1974. — 295 с.
2. Жадько В. О. Журналістика та основи редакторської майстерності: навч. посібник / В. О. Жадько. — К. : Знання, 2012. — 271 с.
3. Жадько В. О. Основи журналістики та редакційно-видавничої справи: Навчальний посібник для студ. вузів / В. О. Жадько; За ред. В. П. Андрущенко.— К. : СПД Жадько, 2005.— 352 с.
4. Журналістика: основи професійної комунікації : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Журналістика»] / В. О. Карпенко ; М-во освіти і науки -України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. — К. : Нора-прінт, 2002. — 348 с.

5. Інтернет-журналістика. Робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / Р. Крейг ; пер. з англ. А. Іщенко.— К. : Києво-Могилянська академія, 2007. — 324 с.
6. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшнз : навч. посіб. / Г. Г. Почепцов. — 2-ге вид., виправл. і доповн. — К. : Знання, КОО, 2004. — 373 с.

ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА

Предмет і завдання вивчення стилістики. Функціональні стилі. Диференціація лексики української мови за стилістичними ознаками. Тропи в різних стилях мови. Стилістичне використання омонімії й паронімії. Синоніми у стилістичному плані. Стилістичне використання антонімії. Лексика іншомовного походження зі стилістичного погляду.

Групи лексики сучасної української мови за походженням. Номінативні та стилістичні функції неологізмів. Застаріла лексика зі стилістичного погляду. Термінологічна лексика в різних стилях мови. Мовні й стилістичні функції професіоналізмів, жаргонізмів та арготизмів. Розмовна, просторічна, діалектна лексика в різних стилях.

Фразеологія у сучасній українській мові. Фразеологічні одиниці у засобах масової інформації. Стилістичне використання засобів словотвору.

Морфологічні засоби стилістики (іменник, прикметник, займенник). Стилістичні аспекти дієслівних категорій, числівників, прислівників, службових частин мови. Просте речення у стилістичному плані. Стилістичні можливості складного речення (нехудожні тексти). Однорідні члени речення. Стилістичні аспекти звертання. Вставні та вставлені конструкції. Пряма і непряма мова в тексті.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо / Б. Антоненко-Давидович. — К. : Либідь, 1991. — 256 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови / Н. Д. Бабич. — Львів : Світ, 2003. — 432 с.
3. Волкотруб Г. Й. Стилістика ділової мови : навч. посіб. / Г. Й. Волкотруб. — К. : МАУП, 2002. — 208 с.
4. Дудик П.С. Стилістика української мови : навч. посіб. / П. С. Дудик. — К. : Академія, 2005.
5. Капелюшний А.О. Практична стилістика сучасної української мови : навч. посіб./ А.О. Капелюшний. — Львів : ПАЮ, 2007. — 400 с.
6. Пентиліук М.І. Культура мови і стилістика / М. І. Пентиліук. — К. : Вежа, 1994. — 239 с.
7. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2000. — 246 с.
8. Стилістика української мови / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. — К. : Вища школа, 2003. — 462 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ВІДПОВІДІ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Відповіді оцінюються за двухсотбальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів). Підсумкова оцінка виставляється після завершення іспиту. Абітур'єнт, що набрав менше 124 балів, до участі в конкурсі на вступ до ХДАК не допускається.

Під час відповіді перевіряються:

- широта кругозору;
- обізнаність у сфері професійного вибору;
- впевненість, самостійність та критичність суджень;
- комунікативні навички.

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

- точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології — *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- повнота, глибина, системність знань — *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати — *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо — *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- комунікативні навички — *оцінюється від 0 до 20 балів*.

Рівень оцінки та кількість балів:

Високий рівень відповіді: 176–200 балів за відповідь виставляються, якщо абітурієнт:

- всебічно і повністю розкрив зміст запитання з використанням відповідної літератури;
- проілюстрував відповідь прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- поєднав теоретичні положення з практичними прикладами;
- продемонстрував знання сучасного стану проблем і власну аргументовану позицію з даного питання;
- дав повні і правильні відповіді на додаткові питання;
- вільно висловив свої думки, володіє професійною мовою, вміє вести наукову дискусію;
- відповів конкретно, логічно, послідовно.

Середній рівень відповіді: 150–175 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- в основному правильно розкрив зміст запитання з використанням відповідної літератури;
- проілюстрував відповідь прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- продемонстрував знання сучасних проблем галузі;
- допустив деякі неточності при відповіді на додаткові питання;

- продемонстрував вміння висловлювати свої думки, володіє професійною мовою, але не завжди чіткий, логічний, послідовний при викладі матеріалу.

Достатній рівень відповіді: 124–149 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- в основному правильна, але недостатньо повно відповів на поставлені запитання;
- виявив слабкі знання сучасного стану проблем, а також недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою;
- продемонстрував труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Незадовільний рівень відповіді: 123 та нижче виставляється, якщо абітурієнт:

- відповів поверхово, виявив незнання базових понять спеціальності, сучасних проблем галузі;
- не дав відповіді на додаткові запитання;
- виявив брак логічного мислення та здатності послідовно викладати інформацію.